No. 251. ANNO 1848. **ARNHEMSCHE COURANT.** Donderdag 7 December.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 4 *dec.* De heeren *von Vincke* en *von Gagern* zijn gisteren morgen uit Berlijn hier teruggekomen. Bepaalde beloften hebben deze heeren van den Koning niet ontvangen; hun is echter hoop op een gunstig gevolg gegeven, dat evenwel van zekere omstandigheden zal afhangen. De bemiddeling van de centrale magt is door de publicatie van den Rijksbestuurder moeijelijker gemaakt.

Het gerucht dat de heer *Leo* tot den dagelijkschen omgang van den Koning werd toegelaten, wordt tegengesproken; echter is het te betreuren, dat de adjudanten een gunstiger gehoor bij den Koning vinden, dan mannen als *von Humbold* en *von Gagern*.

Alhier loopt het gerucht, dat Beijeren, Wurtemberg, Baden, Darmstad en Nassau zich bepaaldelijk voor de verkiezing van den Aartshertog *Johann* tot definitief Opperhoofd van het nieuwe Duitschland verklaard hebben, en dat zij vast besloten hebben tot den vorigen Bond terug te keeren, indien Pruisen zich daartegen mogt verzetten.

De Prins van *Hohenzollern-Sigmaringen* is alhier aangekomen, om zijn land als onmiddellijk tot het Rijk behoorende aan den Rijksbestuurder over te geven.

FRANKRIJK.

Parijs, 3 *dec.* Gisteren avond had men te Parijs het gerucht verspreid, dat de Paus den 1sten november te Marseille was aangekomen. De tijding was van grond ontbloot. Het onderstaande leest men in den *Evénement:*

»Men heeft aangaande de aankomst van den Paus geene telegraphische dépêche van Marseille ontvangen.

»De ministerraad heeft zich op nieuw onledig gehouden met de beraadslaging over de wijze waarop Z. H. zou ontvangen worden.

»Eenigen trekken de aankomst van *Pius IX* in Frankrijk in twijfel, en verspreiden het gerucht dat hij zich naar Spanje heeft begeven."

Men leest in den *Courrier de Marseille* van den 29sten november:

»De stoomboot, de *Mentor*, gekommandeerd door den heer *Levêque*, gisteren alhier binnengeloopen, den 25sten van Napels en den 26sten van Civita-Vecchia vertrokken, heeft het belangrijk berigt medegebragt, dat Paus *Pius IX* op zondag 26 november zijne Staten op de stoomboot de *Ténare*, had verlaten om koers te zetten naar Marseille of Toulon.

»Op het oogenblik dat wij deze regelen schrijven is de stoomboot, waarop zich Z. H. bevindt dus welligt in het gezigt van onze haven."

De *Gazette de Lyon* van den 30sten voegt bij het bovenstaande nog het volgende:

»Wij voegen bij deze misschien voorbarige tijding nog het berigt, dat gisteren alhier aangekomen reizigers, die Rome den 26sten verlieten, deze stad ten prooi aan eene hevige opgewondenheid hadden achtergelaten. De inwoners legden eene treurige onverschilligheid aan den dag. Alle kardinalen hadden de vlugt genomen. De vrienden van den Paus hadden hem verlaten. Alleen de afgezanten legden eenige kracht aan den dag. De Heilige Vader had, kalm en onderworpen, verklaard, dat hij voornemens was op zijnen post te blijven. Misschien zijn de gebeurtenissen sterker geweest dan zijn besluit."

Men houde in het oog, zegt de *Constitutionnel*; dat de dépêche van onzen consul te Civita-Vecchia bepaaldelijk zegt, dat de Paus den 24sten Rome had verlaten. Wie heeft hier ongelijk, de consul of de te Lyon aangekomen reizigers?

Het ministeriëele dagblad deelt heden avond geene latere tijdingen mede; de lucht is evenwel gedurende een groot gedeelte van den dag helder geweest, zoodat de telegraaph dépêches heeft kunnen overbrengen.

— Men leest in de *Patrie:*

»Het gouvernement heeft, zegt men, eene telegraphische dépêche ontvangen, die de tijding behelst, dat de Paus den 2den des morgens in die haven is aangekomen. De minister van Eerediensten was er den vorigen nacht aangekomen.

»Morgen zal de Nationale Vergadering eene deputatie benoemen om met een gedeelte van het bureau den Heiligen Vader te ontvangen; volgens sommigen zoude dit te Lyon, volgens anderen te Bourges plaats hebben. Het is meer dan waarschijnlijk dat de deputatie Z. H. in deze stad zal afwachten. De president van den Raad, de ministers van Buitenlandsche Zaken en Justitie zouden de deputatie der Vergadering vergezellen.

»Het is nog onzeker of de Paus te Bourges blijven of zich onmiddellijk naar Parijs begeven zal."

— Wij vinden in een buitengewoon nommer van den *Nouvelliste de Marseille* eenige bijzonderheden omtrent het vertrek van den Paus uit zijne Staten. In plaats van de twijfelingen op te lossen, zijn deze bijzonderheden veeleer in staat die te vermeerderen, dewijl zij van het berigt van het gouvernement verschillen in de opgave van den dag, waarop het vertrek van Rome heeft plaats gevonden, en de plaats van inscheping; zij komen ons ook minder zeker voor, wat het besluit van den Paus betreft om zich naar Frankrijk te begeven.

»De *Mentor*, gisteren avond alhier binnengeloopen, en van Civita-Vecchia komende, heeft eene tijding medegebragt, die, hoewel men haar te gemoet zag, in onze stad zeer grooten indruk heeft gemaakt. Pius IX heeft Rome den 25sten verlaten, en moet zich den 26sten te Civita-Vecchia op de Fransche stoomboot, de *Tenare*, hebben begeven. De heer *d'Harcourt*, afgezant van Frankrijk te Rome, vergezelt den Paus; deze is insgelijks vergezeld door verscheidene leden van het heilige collegie, waarvan eenige leden met veel moeite aan de woede der ellendelingen, die de hoofdplaats der christelijke wereld onder het juk hunner schandelijke buitensporigheden doen zuchten, zijn ontkomen.

»Zoodra de vlugt van den Paus te Rome bekend was geworden, hebben de nieuwe ministers, de helden dezer omwenteling, die belagchelijk zou zijn indien zij niet zoo afschuwelijk was, de volgende proclamatie tot het volk gerigt.

»De Paus, door slechte raadslieden geleid, heeft Rome den vorigen nacht verlaten. In zulk een gewigtig oogenblik zal het ministerie niet te kort komen in de verpligtingen, die het door het heil des vaderlands en het vertrouwen des volks worden opgelegd.

»Alle maatregelen zijn genomen voor het handhaven der orde en de veiligheid van het leven en de eigendommen der burgers.

»Er zal onmiddellijk eene permanente commissie gevormd worden, om volgens alle gestrengheid der wetten iedereen te straffen, die een' aanslag zou durven wagen op de openbare orde of het leven der burgers.

»Alle troepen en alle nationale garden zullen in hunne respective wijken onder de wapens blijven, om op het eerste bevel te hulp te kunnen komen.

»Het ministerie zal voortaan, in vereeniging met de Kamer der vertegenwoordigers en den Romeinsche Senaat, al die maatregelen nemen, welke de omstandigheden zullen noodzakelijk maken.

»Romeinen! vertrouwt op ons. Blijft den Romeinschen naam, dien gij draagt waardig, en beantwoordt de lasteringen uwer vijanden met eene edele grootheid van ziel.

»*Rome*, 25 November 1848.

C. E. Muzarelli, voorzitter; *Gius Galetti*, *Gius Lunati*, *Sterbini*, *P. Campello*, *G. B. Sereni*."

Toen de Paus Rome verliet, heeft hij zijn besluit ter kennis gebragt van den heer *Galletti*, minister van Binnenlandsche Zaken, door tusschenkomst van den markies *Pachetti*, wien hij eenen brief heeft toegezonden. Z. H. wees de plaats zijner bestemming niet aan, en op dit oogenblik is het ons nog onbekend of hij zich binnen onze muren zal ophouden of zich naar eene stad in het binnenland zal begeven. Onder het stellen van dit berigt, vernemen wij dat de woelingen der revolutionaire Romeinen een ernstiger karakter aannemen. De prinsen *Canino* en *Borghèse* zien nu reeds hoe moeijelijk het is de opgewonden volksmenigte te beheerschen en te besturen.

Zoo groot was de razernij van het afschuwelijk gemeen, dat het geweerschoten op ons corps diplomatiek, hetwelk de vlugt van den Paus beschermde, heeft gelost. Een rijtuig van den heer *d'Harcourt* heeft den Heiligen Vader naar Ostia gevoerd, waar hij door de *Tenare*, te dien einde te Civita-Vecchia gekomen, werd opgenomen.

— De volksvertegenwoordigers waren heden zeer talrijk in de *Salle des Conférences*. De discussiën waren zeer levendig over de quaestie van het presidentschap en de demonstratie van het gouvernement in de belangen van den Kerkelijken Staat.

— De dood van *Ibrahim*-pacha wordt bevestigd. Men leest in den *Courrier de Marseille* van den 28sten november:

»Onze correspondent te Alexandrië meldt ons het overlijden van *Ibrahim*-pacha, dat wij gisteren als bijna zeker hadden medegedeeld. *Mehemed-Ali* heeft dus, niettegenstaande zijn hoogen ouderdom en zijne voortdurende ongesteldheid, zijn zoon nog ten grave zien dalen. De krachtige gezondheid van den Onderkoning houdt hem nog staande, doch hij is niets meer dan eene schaduw van hetgeen hij vroeger was; zijne verstandelijke vermogens mist hij geheel en al."

— De heer *Louis Napoléon Bonaparte* heeft den volgenden brief in den *Constitutionnel* geplaatst:

»*Parijs*, 2 dec. 1848.

»Mijnheer de Redacteur!

Daar ik verneem dat men de opmerking heeft gemaakt, dat ik mij van de stemming heb onthouden over de expeditie naar Civita-Vecchia, zoo meen ik te moeten verklaren, dat ik, hoewel genegen zijnde om alle maatregelen, waardoor de vrijheid en het gezag van den Paus kunnen gehandhaafd worden, te ondersteunen, door mijn votum geene militaire demonstratie heb willen ondersteunen, die ik gevaarlijk achtte, zelfs voor de heilige belangen, die men wilde beschermen, en geschikt om de vrede van Europa in de waagschaal te stellen.

»Ontvang, mijnheer de redacteur, de verzekering van mijne hoogachting.

»*Louis Napoléon Bonaparte.*"

— De *Constitutionnel* bevat den volgenden brief:

»Mijnheer de Redacteur!

»Toen ik het openbaar maakte, dat ik van de candidatuur der Republiek afzag, had ik nog geene bepaalde partij gekozen. Mijne taal heeft mijne denkwijze moeten doen kennen. Thans schaar ik mij aan de zijde van de mannen van orde, en ik verklaar dat ik *Louis Napoleon Bonaparte* zal stemmen. De valsche verklaringen van mijne woorden door de dagbladen, die de candidatuur van het Hoofd van het Uitvoerend Bewind voorstaan, verpligten mij tot deze verklaring.

»Ontvang, enz. »Maarschalk *Bugeaud*."

— Gisteren morgen hebben de *Montagnards* en de socialisten der departementen eene vergadering gehouden, om den candidaat aan te wijzen, waarop zij hunne stemmen bij de verkiezing van den President der Republiek, zullen uitbrengen. Er waren 312 afgevaardigden tegenwoordig; het congres, door de democratische vereeniging van de *rue Taitbout* bijeengeroepen, is vervolgens overgegaan tot het onderzoek der verschillende candidaten.

Drie volksvertegenwoordigers, de heeren *Baune*, *Vignerte* en *Joly* de vader, hebben de candidatuur van den heer *Ledru-Rollin* krachtdadig ondersteund. De geëerde leden hebben er in hunne lange redevoeringen bijzonder op aangedrongen om de stemmen op denzelfden persoon uit te brengen.

De heer *Gervais* heeft de candidatuur van *Raspail* ondersteund.

De heer *Ledru-Rollin* heeft daarna de tribune beklommen, en, in eene zeer uitvoerige redevoering zijne regten op het voorzitterschap doen gelden. De volksvertegenwoordiger uit het departement de Seine heeft zich ronduit voor het socialisme verklaard, dat, zegt hij, het eenige doel is van de omwenteling van februari.

De afgevaardigden zijn daarna tot eene stemming overgegaan, met het gevolg dat de heer *Ledru-Rollin* 309 en de heer *Raspail* 3 stemmen op zich had vereenigd.

ITALIE.

Florence, 26 *nov.* De geheele stad is in beweging wegens het vertrek van den Napolitaanschen gezant, hetwelk met eene oorlogsverklaring gelijk wordt gesteld.

De Siciliaansche gezant, die zich reeds sedert langen tijd te dezer stede bevindt, had bij het ministerie van Binnenlandsche Zaken aanzoek gedaan, om het Siciliaansche wapen voor zijne woning te mogen plaatsen. Het ministerie maakte geene zwarigheid dit verzoek in te willigen, dewijl het hier niet verboden is naar eigen keuze het wapen te plaatsen. De gezant van Napels diende echter dringende vertoogen bij het ministerie in tegen het plaatsen van dit wapen, en, reisde, toen hieraan geen gevolg werd gegeven, spoedig weg. De Toscaansche gezant te Napels heeft, zegt men, ook last ontvangen naar Florence terug te keeren.

Genua, 28 *nov.* De tijding dat de Koning van Napels aan Rome en Toscane den oorlog heeft verklaard, wordt bevestigd.

— Men zegt, dat generaal *Zucchi* bij Ravenna een' aanval op *Garibaldi* gedaan en te Bologna een' opstand met kracht van wapenen onderdrukt heeft. De mannen die te Rome het gezag in handen hebben zullen met regt zeer bezorgd zijn omtrent de houding, die *Zucchi* zal aannemen, wanneer hij het te Rome gebeurde verneemt.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 5 *dec.* Bij resolutie van HH. Gedeputeerde Staten in Noord-Holland is bepaald, dat de overstemmingen, welke in deze provincie moeten plaats hebben voor de leden der Tweede en candidaten der Eerste Kamer, alsmede de verkiezing in het 8ste district (Hoorn) van een lid der Tweede Kamer in de plaats van den heer mr. *W. J. C. van Hasselt*, die voor het 9de district (Edam) heeft geopteerd, zullen worden gehouden in de onderdistricten op dingsdag 12 dezer en in de hoofd-districten op donderdag 14 dezer. (*Hand.*)

's Gravenhage, 4 *dec.* Naar men verneemt is aan Z. M. den Koning ingediend een adres van directeur en docenten der koninklijke academie te Delft naar aanleiding van het verslag van den raad der tijdelijke ministers, den 13den november jl. uitgebragt. De onderteekenaren van dat adres komen daarin op ten behoeve zoowel van het bestaan der instelling, waartoe zij de eer hebben in betrekking te staan, en die met vernietiging bedreigd worden als tegen het ongunstig oordeel, dat, tot hun leedwezen, over de inrigting in het verslag werd uitgedrukt. Zij onderzoeken eerbiediglijk de redenen, voor de opheffing aangevoerd, en hopen dat daarmee tevens het betoog wordt geleverd van de nuttigheid der academie en het wenschelijke harer in-stand-houding.

Wat de kosten der academie betreft, wordt al dadelijk aangemerkt dat die bij de oprigting voor den Staat zeer gering waren, en dat overigens de ouders of betrekkingen der kweekelingen de kosten van onderhoud betalen. Sedert de zes jaren van haar bestaan, is de toevloed van leerlingen toereikend geweest om *al* de uitgaven te dekken, zonder dat het Rijk eenigen onderstand verleend heeft, dan voor drie docenten in de Indische taal-, land- en

volkenkunde, waartegen de aanzienlijke kosten van ƒ 25,000 voor het instituut te Soeracarta, dat weinig nut deed, op de Indische begrooting verviel en dus eigenlijk den Staat eene bate van ƒ 15,000 gewerd.

Er wordt voorts in het adres gewezen op den waarborg dien het algemeen voor goed onderwijs door de inrigting te Delft heeft; gezegd dat het onderwijs nooit de openbaarheid of het oordeel van deskundigen heeft geschroomd, dat in de regtmatige gestrengheid van het onderzoek de onderteekenaren den steun gezocht hebben voor de inrigting en de handhaving van degelijk onderwijs; dat de inrigting niet uitsluitend bestemd is om kweekelingen voor 's rijks waterstaat te plaatsen, dat jongelieden uit den beschaafden stand, voor zoo ver zij de hoogescholen niet bezochten, de gelegenheid misten tot hoogere opleiding en grondig onderwijs, zoo noodig voor de ontelbare bedrijven en de talrijke betrekkingen, waartoe zij later zouden geroepen worden; dat na de oprigting van de academie te Delft eene andere inrigting van dien aard is opgekomen, waarmede grondig onderwijs in die vakken wordt gegeven, doch die school is niet op even groote schaal ingerigt, en onderteekenaren meenen eerbiedigljk, dat de regering, voor wie het openbare onderwijs een voorwerp is van aanhoudende zorg, zulk een voornaam deel van dat onderwijs niet kan overlaten aan de bemoeijingen van bijzondere personen.

De noodzakelijkheid tot verspreiding van degelijke kennis in wis- en natuurkundige wetenschappen; vooral in een land als Nederland en met deszelfs belangrijke Overzeesche bezittingen wordt met kracht aangedrongen, en betoogd dat bij de vereeniging met de academie te Breda het nut, door de instelling te stichten, grootendeels verloren zal gaan. De voortreffelijkheid der bedoelde militaire school wordt op den voorgrond geplaatst, doch tevens bij het min eigenaardige van eene verbinding van louter burgerlijke en geheel militaire inrigtingen stil gestaan. Uit staatkundige en andere beweegredenen wordt het gewigt er van aangewezen, dat men in het vaderland eene instelling beware, die den toekomstigen Indischen ambtenaar met de noodige kennis toerustte; worden de wettelijke bepalingen nopens het radicaal van die ambtenaren als wijs en heilzaam geprezen; en, ten slotte, het vertrouwen uitgedrukt, dat Z. M. in billijkheid de aangevoerde redenen zal overwegen, die pleiten voor het behoud van eene inrigting, die reeds menige vrucht heeft afgeworpen en die, wel verre van de staats-uitgaven te hebben verhoogd, ze met verscheiden duizende guldens heeft verminderd.

's Gravenhage, *5 dec.* Men verzekert dat de onlangs benoemde minister van Koloniën, de heer *G. J. Baud* zich door ongesteldheid genoopt zou gevoelen, zijn ontslag te nemen.

Rotterdam, *5 dec.* Voor eene herstemming tusschen mr. *J. R. Thorbecke* en mr. *J. S. Lotsy* zal te Dordrecht de opening der stembussen plaats hebben donderdag 13 dezer, 's morgens ten elf ure.

— Men schrijft ons uit Leeuwarden dato 2 dezer, het volgende:

In deze stad hebben de stemmen op de heeren *van der Haer* en *Albarda*, voor de Tweede Kamer uitgebragt, bijna tegen elkander opgewogen; de onder-kiesdistricten hebben aan laatstgemelde het overwigt verleend, zullende aan Z. Ed., naar men zegt, heden avond eene serenade bij fakkellicht worden gebragt, door een aantal muzijkanten. Hoe ongelijk de bepalingen van het voorloopig kiesreglement bij herstemming, worden opgevat, blijkt hieruit, dat te Heerenveen de aanwezige kiezers dadelijk hebben herstemd, zoodat de heer *van Heloma* de meerderheid erlangde, tegen de heer *Jongstra*, waarna echter de voorzitter verklaarde, dat ook nog in de onder-kiesdistricten een herkiezing zoude plaats vinden.

Te Leeuwarden daarentegen is eene lijst van de presente kiezers opgemaakt en is aan heeren Gedeputeerde Staten ter beslissing voorgesteld, hoedanig in dezen verder te handelen, terwijl ingeval deze oordeelen, dat de aanwezige kiezers behooren te stemmen, de op de presentielijst vermelde, opgeroepen en tot die stemming zullen toegelaten worden. Het voorloopig kiesreglement bewijst daardoor dadelijk, zeer onduidelijk te zijn.

Te Heerenveen hebben de heeren *Jongstra* en *Brantsma*, bier de heer mr. *v. d. Aa*, tegen verschillende behandelingen, protest gedaan.

(*N. R. C.*)

Leiden, *5 dec.* Bij de op heden plaats gehad hebbende herstemming uit de opgemaakte dubbeltallen van candidaten voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal in het eerste hoofddistrict van Zuid-Holland, zijn opgekomen 391 kiesgeregtigden uit de gemeenten Leiden, Soeterwoude en Voorschoten, welke hebben uitgebragt op de heeren *Pieter Hendrik* baron *Taets van Amerongen tot Natewisch* 226 stemmen, en op mr. *Hendrik van Berkel* te Delft 135 stemmen; alsmede op mr. *Guillaume Pierre van Outeren* 207 stemmen, en op den heer *Cornelis Leembruggen* 156 stemmen, zoodat tot candidaten voor de Eerste Kamer zijn benoemd de heeren *Pieter Hendrik* baron *Taets van Amerongen tot Natewisch* en mr. *Guillaume Pierre van Outeren.*

(*L. C.*)

Groningen, *4 dec.* De Gedeputeerde Staten zijn op heden buitengewoon vergaderd geweest, ten einde kennis te nemen van de ingezondene processen-verbaal der gehoudene verkiezingen in de verschillende districten dezer provincie, ten einde daaraan het gevolg te geven bij artikel 22 van het kiesreglement bepaald: en is voorts eene publicatie gearresteerd, waarbij de uitslag der verkiezingen zal worden openbaar gemaakt door middel van de *Provinciale Courant.*

Wij vernemen wijders nog, dat het plan bestaat, om, bijaldien de heer *Wichers* voor zijne benoeming te Appingedam bedankt, de keus van een lid voor de Tweede Kamer in dat district gelijktijdig te doen plaats hebben met de herstemming over de heeren *Cleveringa* en *de Sitter*, voor de candidatuur der Eerste Kamer, op maandag eerstkomende, en om de kiezers mede daartoe op te roepen bij denzelfden brief.

— Wij vernemen, dat de heer mr. *B. Wichers*, met zulk eene aanzienlijke meerderheid van stemmen, zoo wel hier als te Appingedam, verkozen tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, het besluit heeft genomen de benoeming te aanvaarden, op hem uitgebragt door het kiesdistrict Groningen.

Wij verheugen ons opregtelijk in dit besluit, en gelooven de tolk te zijn van alle ingezetenen van dit district, als wij bij dezen den heer *Wichers* openlijk dank zeggen voor de belangstelling, die hij, van zijne zijde, daardoor jegens dit district heeft te kennen gegeven.

— Zaturdag laatstleden is alhier aangekomen, na eene afwezigheid van 12 jaren, de Hoog Welgeboren heer *W. R.* baron *van Hoëvell* met familie.

(*Gr. Ct.*)

Leeuwarden, *4 dec.* Naar wij vernemen, zal er te Sneek eene herstemming plaats moeten hebben, daar er geene volstrekte meerderheid is behaald.

Franeker, *3 dec.* Bij de alhier plaats gehad hebbende opening der stembussen, voor de keuze van de candidaten voor de Eerste Kamer en een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zijn in de bussen gevonden 845 stembriefjes; de volstrekte meerderheid was dus 423.

Als candidaten voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn gekozen de heeren *L. G. A.* graaf *van Limburg Stirum*, te Kollum, en jhr. *G. R. G. van Swinderen*, te Rijs.

De uitslag der stemming van een lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal was, dat op mr. *B. Albarda* waren uitgebragt 555, op mr. *U. A. Everts* 166, op mr. *Groen van Prinsterer* 50, op mr. *J. Dirks* 16 en op mr. *A. F. Jongstra* 9 stemmen. De overige stemmen waren verdeeld.

Dus is de heer mr. *B. Albarda* met eene groote meerderheid gekozen tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. (*P. F. C.*)

Heerenveen, *3 dec.* Omtrent den aanvankelijken uitslag der verkiezingen te Heerenveen kunnen wij, ten gevolge van nader ontvangen opgave, melden, dat aldaar omtrent de verkiezing van een lid voor de Tweede Kamer nog niets is beslist, dan dat er overeenkomstig de voorschriften der regering zal moeten worden herstemd tusschen de heeren *van Heloma* en *Jongstra*, als zijnde de heer *van Heloma niet benoemd*, maar door den president der kiezersvergadering *slechts provisioneel* en onverlet de herstemming, overeenkomstig de voorschriften der regering, *geproclameerd;* terwijl ook reeds vóór den aanvang der gehoudene herstemming door den president der kiezers-vergadering was verklaard, dat deze herstemming niet zoude verkorten de herstemming volgens de voorschriften der regering, welke evenwel zoude plaats hebben.

Wij merken hierbij op, dat de president der kiezers-vergadering tot deze onmiddellijke herstemming heeft gemeend te moeten doen overgaan op grond van het woord *onmiddellijk* in art. 24 van het voorloopig kiesreglement. — Dit woord *onmiddelijk* heeft echter wel betrekking op het maken van het dubbeltal; maar er staat *noch* in art. 24, *noch* elders geschreven, dat de herstemming *onmiddellijk* zal plaats hebben. De maatregel van den grietman van Schoterland is derhalve inderdaad niet op de Grondwet gegrond en hij is in strijd, niet alleen met de voorschriften der regering, door Gedeputeerde Staten van dit gewest beaamd, maar ook met den zin van art. 24, volgens de toelichting der regering, waarop de wetgevende Kamers hetzelve hebben aangenomen. (*P. F. C.*)

Ingezonden Stukken.

Nog iets over de spaarbank van het departement 's Gravenhage, *Tot Nut van 't Algemeen*, in verband met de beide vorige stukken, voorkomende in het *Handelsblad* van den 13den en 27sten november ll. 2de editie.

De aard en strekking eener spaarbank brengt mede dat de weinige penningen, die de zuinige man, door vlijt, met ontbering en moeite heeft te zaam gebragt, gewaarborgd zijn voor eventueele daling van fondsen; beantwoordt de instelling daaraan niet, dan is zij vitieus. De nijvere en spaarzame man die *één*, *twee* of meer gulden opgespaard heeft, om daarvan eene *karige* rente te ontvangen, *zijne* penningen moeten niet kunnen verminderen, wanneer hij het geld noodig heeft, bij het naderen van den winter, wanneer hij weinig of geen werk kan bekomen, alsdan moet hij hetzelve zonder eenig verlies kunnen terug erlangen; na verloop van een jaar moet *die gulden* niet op vijftien of zestien stuivers zijn verminderd. De spaarzaamheid wordt met regt eene deugd genoemd, en die deugd behoort men, gelijk elke andere, aan te moedigen; en voorwaar, die aanmoediging is voor den armen man niet groot wanneer hij zijn zuur bespaard geld, in plaats van met *eenige centen vermeerderd*, integendeel met *verscheiden stuivers* verminderd ziet.

Aldus, ik herhaal het, beantwoorden die instellingen niet aan derzelver doel, en beter ware het, dat ze niet bestonden, dan op dusdanige wijze te zijn ingerigt.

Menschelijke berekeningen kunnen falen, en alzoo kan het gebeuren, dat bestuurders van zoodanige instellingen zich teleurgesteld zien, en niettegenstaande de meeste voorzorg, door het dalen van publieke fondsen, hun kapitaal op eene gevoelige wijze zien verminderd, en zij alzoo gedrongen zijn, op de hun toevertrouwde gelden aan den eigenaar bij de terugbetaling eenig verlies te doen ondergaan; doch dat verlies mag nimmer te boven gaan de vermindering, welke de publieke fondsen hebben doen ontstaan. Is *de gulden* door de daling dezer laatsten betrekkelijk op *zeventien* stuivers gebragt, dan mag eene instelling, die alleen en uitsluitend in het belang van den minvermogenden moet zijn daargesteld, *die gulden* niet op *zestien* of *vijftien* stuivers brengen; hiervoor moeten en kunnen de bestuurders waken; dit is in hun bereik, te meer daar de renten, die zij geven, veel lager zijn, dan die der publieke fondsen.

Beter hadden de heeren commissarissen van bedoelde spaarbank gedaan: de zaak te laten rusten en geene verdediging, op mijne waarschuwing daar te stellen, die ik tegen die inrigting, vermeend heb, in het belang van de minvermogenden te moeten doen.

De gansche redenering van heeren commissarissen stelt als het ware op elk punt, eene beschuldiging tegen hen daar. Als verontschuldiging wordt aangehaald de conversie van *vijf* op *vier* pCt., waardoor de spaarbank een verlies zoude hebben ondergaan, even als of het gouvernement niet als een eerlijk en trouw debiteur gehandeld had. Een ieder is het in de keus gelaten om of zijn volle bedrag terug te bekomen, of wel zijne rente van *vijf* op *vier* pCt. te zien gebragt; en dit kan alzoo geen verlies aan kapitaal voor de spaarbank hebben te weeg gebragt, maar hoe dit ook zij, is er, op de eene of andere wijze, een déficit in de kas ontstaan, dan mag dat te-kort, door de *latere inleggers* niet worden gedragen; hij die in *achttien honderd zeven en veertig* zijn geld in de spaarbank gebragt heeft, diens geld mag niet aangewend worden om die vroegere verliezen te dekken; hij moet alleen deelen in het verlies dat de daling der fondsen in dit *voorjaar* hebben ondergaan, en in dit geval verkeerde mijn dienstbode.

Wat nu den maatregel betreft, waarvan commissarissen spreken, en die zij in maart ll. genomen hebben, een maatregel, zoo als zij zeggen, waarin het grootste aantal deelhebbers genoegen heeft genomen, zoo is dezelve geheel eigenmagtig door hen tot stand gebragt; mijn bediende, die honderd gulden in de spaarbank belegd had, is er niet alleen niet in gekend, maar heeft er zelfs geene kennis van gedragen, en ik ontken alzoo, dat die maatregel het algemeen genoegen wegdraagt; ware dit zoo, dan zoude daartegen niet menige klagt tot den troon van onzen geëerbiedigden Koning zijn doorgedrongen. Doch die maatregel, welke schoone vruchten er dan ook, volgens heeren commissarissen, van te wachten zijn, (waaraan ik nogtans twijfel, daar de toestand van Europa geen heldere horizont oplevert) kan alleen in de toekomst eenig nut aanbrengen voor hem, die slechts de helft van zijn geld, hetwelk in de spaarbank berust, noodig heeft, maar levert geen nut op voor hem, die zijn geheele inleg er uit moet nemen, gelijk het geval was met mijn bediende, welke de stad verliet.

Het is waar, (zoo als de heeren commissarissen hebben aangevoerd), de spaarbank behoeft slechts $2\frac{1}{2}$ pCt. rente uit te betalen, en geen 4 pCt., zoo als ik vermeende; doch tevens lees ik in datzelfde artikel van de uitkeering van $1\frac{1}{2}$ pCt. dividend zoo de kas zulks toelaat. De menigvuldige wijzigingen die de reglementen van de spaarbank hebben ondergaan, heeft die rente eerst van *vijf* op *vier* pCt. en eindelijk de inleg van vijf gulden en daarenboven op $2\frac{1}{2}$ pCt. vaste rente gebragt; maar de teregtwijzing, die de heeren commissarissen mij gedaan hebben, doet voor hen de zaak verergeren, want hoe minder percenten eene inrigting gehouden is uit te betalen, des te gemakkelijker kan zij ook aan de op haar rustende verpligting voldoen en ware alzoo beter geweest, deze teregtwijzing achterwege te hebben gelaten.

Gaan wij nu meer bepaald tot de zaak in kwestie over. In het finantiëele bestaat er slechts één middel om waarheid van leugen te onderscheiden, en dat middel zijn cijfers; ik zal met cijfers vervolgen, zoo als ik met cijfers in mijn vorig artikel begonnen, en op die wijze aantoonen, dat zoo mijn bediende, zijn geld op denzelfden datum, waarop hij het in de spaarbank gebragt heeft, in natio

schuld had belegd, en eveneens op denzelfden datum waarop hij het uit de spaarbank heeft teruggenomen, die nationale schuld verkocht had, hij slechts ongeveer *twee derde* verlies zou ondergaan hebben, (de renten van beide hier niet mede gerekend ons alleen bij het kapitaal bepalende) van hetgeen de spaarbank hem heeft afgetrokken. Om het even nu, of hij de honderd gulden in nationale schuld, $2\frac{1}{2}$ pCt. 3 pCt. of 4 pCt. belegd had, de rekening komt ongeveer op hetzelfde neêr; maar om mij bij één fonds te bepalen, zal ik mijne stelling met 4 pCt. nationale schuld bewijzen. Op den achtsten november achttien honderd zeven en veertig, (de datum waarop de honderd gulden in de spaarbank gebragt is) stonden de 4 pCt. nationale schuld op $83\frac{1}{4}$; en op den dertigsten october achttienhonderd acht en veertig (datum van de terugneming uit de spaarbank) op $68\frac{3}{4}$; alzoo zoude die som, in 4 pCt. nationale schuld belegd, een verlies van *vijftien* pCt. hebben ondergaan. De $16\frac{3}{4}$ gulden die men bij de inkoop had overgehouden, ook op die wijze belegd zijnde, zoude op den dertigsten october achttienhonderd acht en veertig eene vermindering van ongeveer *twee* gulden hebben ondervonden. De honderd gulden, alzoo in nationale schuld belegd zijnde, gedurende dezelfde tijdsruimte als die som aan de spaarbank is toevertrouwd geweest, zoude gereduceerd zijn op *drie en tachtig* gulden, en alzoo slechts een verlies van *zeventien* gulden hebben ondergaan; daarentegen heeft de spaarbank een verlies van *vier en twintig* gulden doen lijden (1). En hiermede eindig ik met deze zaak, die zoo klaar en duidelijk is, dat zij in het bereik van een ieder ligt; ik zal alzoo over dit onderwerp de pen niet wederom opvatten, al werd ook door heeren commissarissen op deze regelen, op nieuw geantwoord. *Rien n'est beau que le vrai, le vrai seul est aimable.*

's Gravenhage, den 28sten november 1848.

R. A. VAN HOËVELL.

(1) En had inderdaad slechts 15 pCt. verlies moeten doen ondergaan, als hebbende meer dan *twee* gulden op de rente geprofiteerd, ontvangende 4 pCt. en uitkeerende slechts *f* 1,86 pCt. aan mijn bediende, zoo als de afrekening aanwijst; deze *twee* pCt. winst aan rente bij het kapitaal gevoegd, zoo had de spaarbank slechts 15 pCt. en de nationale schuld daarentegen 17 pCt. verlies doen ontstaan.

Advertentiën.

Huize SUIDERAS onder WARNSVELD 30 November 1848. Heden overleed in den ouderdom van ruim 57 jaren de Hoog Wel Geboren Vrouwe Douairière Barronnes *VAN DER HEIDEN VAN SUIDERAS* Geboren *HOEVEL.*

EXTRACT uit het Register der Besluiten van Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland.

Verkiezingen voor de beide Kamers van de Staten-Generaal.

Maandag den 4den December 1848.

Gezien de processen-verbaal, in de respective hoofdplaatsen van de 8 hoofd-kiesdistricten opgemaakt wegens de stemmingen voor de keuze van Leden der nieuwe Tweede Kamer van de Staten-Generaal en van kandidaten voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal,

Hebben H. E. G. A. goedgevonden:

1o. Daarvan de uitkomsten op te nemen in de beide processen-verbaal, welke bij deze worden vastgesteld en nevens dit besluit zullen worden gevoegd;

2o. Uit aanmerking, dat op Jonkheer Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* de keuze voor het lidmaatschap der Tweede Kamer van de Staten-Generaal is uitgebragt in het 1ste en in het 2de hoofd-kiesdistrict, Z. H. W. Geb., met toezending van uittreksels uit de betrekkelijke processen-verbaal, uit te noodigen, om zich dadelijk na ontvangst, en schriftelijk aan Gedeputeerde Staten te verklaren, welke dier benoemingen Z. H. W. Geb. aanneemt;

3o. De gedane benoemingen van de Heeren Mr. *J. P. P.* Baron *van Zuylen van Nijevelt*, Mr. *A. W. Engelen*, Jhr. *G. E. G. C. K. Dommer van Poldersveldt* en Mr. *E. W. van Dam van Isselt* ter kennis te brengen van evengemelde nieuwbenoemden, onder toezending van uittreksels uit de betrekkelijke processen-verbaal, om te strekken tot het einde bij art. 25 van het voorloopige kiesreglement omschreven;

4o. Enz.;

5o. Ter kennis van de Plaatselijke Besturen in de betrokkene hoofd-kiesdistricten te brengen:

a. dat de gedane keuzen gebleken zijn niet volbragt te zijn geworden met betrekking tot de volgenden in de 1ste, 2de, 3de, 4de en 5de hoofdkiesdistricten, voor zooveel aangaat die van eenen tweeden kandidaat, en even weinig in het 6de en 8ste district voor de beide kandidaten, voor de Eerste Kamer van de Staten-Generaal; hebbende bij de daartoe gedane stemming de meerderheid van stemmen zich bepaald als volgt:

Voor het 1ste district op de Heeren *G. H. Andres* en *D. W. G. I. H.* Baron *Brantsen van de Zijpe*;

Voor het 2de district op de Heeren *H. F. van Meurs* en *W. J. E.* Baron *van Lijnden van Hemmen*;

Voor het 3de district op Jhr. *G. Groen van Prinsterer* en *C. S. W. J.* Baron *van Nagell tot Wisch*;

Voor het 4de district op Mr. *E. W. van Dam van Isselt* en den Heer *J. Kerkhoven*;

Voor het 5de district op *H. J. C. J.* Baron *van Heeckeren van Enghuizen* en Jhr. *C. E. J. F. van Nispen van Pannerden.*

Tot allen welke zich dus de betrekkelijke herkeuze uitsluitend bepalen moet; terwijl voor de herkiezing tot eersten kandidaat in het 6de district uitsluitend in aanmerking moeten komen Mr. *C. C. van Lidth de Jeude* en *W. J. E.* Baron *van Lijnden van Hemmen*, en voor die tot tweeden kandidaat Mr. *J. Rau van Gameren* en de Heer *P. A. van der Monde*; moetende eindelijk tot de herkiezing van den eersten kandidaat in het 8ste district uitsluitend in aanmerking komen *H. W.* Baron *van Aijlva van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen* en Mr. *M. J. de Man*, en voor die van den tweeden kandidaat *O. W. A.* Grave *van Bijlandt van Mariënwaerd* en Jhr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal*;

b. dat even weinig de keuze met betrekking tot de stemmingen voor leden van de Tweede Kamer zijn volbragt in de 3de en 5de hoofd-districten; zullende tot de daartoe gevorderde herstemmingen eeniglijk moeten in aanmerking komen als: in het 3de district Mr. *J. R. Thorbecke* en mr. *R. W. Tadama*; in het 5de district Jhr. Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* en Jhr. *J. A. C. A. van Nispen van Sevenaer.*

6o. De respective Gemeente-Besturen van de boven aangeduide kiesdistricten uit te noodigen, om, door afkondiging en aanplakking, het bovenstaande te brengen ter kennis van de ingezetenen.

7o. Te bepalen, dat de kiesvergaderingen voor de boven aangeduide herstemmingen zullen plaats vinden op Maandag, den 11den dezer, in de onderkiesdistricten, en op Woensdag, den 13den dezer in de hoofdkiesdistricten; terwijl de opening der stembussen en het opnemen der stemmen zal geschieden op Donderdag, den 14den dezer; een en ander op de uren en plaatsen, voor de nu gedane eerste stemmingen bepaald geworden.

8o. De Besturen in de hoofdplaatsen van de hoofdkiesdistricten hierboven bedoeld, uit te noodigen, om zoo spoedig mogelijk aan de Besturen der hoofdplaatsen van de onderkiesdistricten terug te zenden de stembussen en te doen toekomen de benoodigde stembilletten, voorzien op de *binnen*zijde van het gemeente-zegel van de hoofdplaats, met de oproepingsbrieven, welke beiden hun van het Provinciale Gouvernement zullen worden toegezonden.

9o. De Besturen in de hoofdplaatsen der onderkiesdistricten uit te noodigen, om te handelen zoo als voorgeschreven is bij § 4 van H. E. G. As. besluit van den 25 October l. l., No. 29, *Provinciaal Blad*, No. 103.

10o. De hoofden der betrekkelijke Plaatselijke Besturen uit te noodigen, om te zorgen, dat vóór of op Zaturdag, den 9den dezer, de oproepingsbrieven, met de stembilletten, worden overhandigd of bezorgd zooals bij § 6 van evengemeld H. E. G. Achtbs. besluit is bepaald; met opmerking, dat die brieven gesloten moeten zijn, dat is: toegemaakt met lak ouwel, of stijfsel.

11o. De hoofden der Plaatselijke Besturen in de hoofdplaatsen der hoofd- en onder-kiesdistricten, en wien zulks verder mag aangaan, uit te noodigen, om op te volgen en na te leven alle ter dezer zake dienende bepalingen, in het *Provinciaal Blad* no. 103 opgenomen;

12o. Aan zijde van Gedeputeerde Staten voor te behouden, om wegens de keuze van een lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, in het 1ste of in het 2de hoofddistrict zoodanig nader te beschikken, als bevonden zal worden te behooren, in verband met de keuze door Jhr. *J. T. H. Nedermeijer* ridder *van Rosenthal* uit te brengen, overeenkomstig het 2de lid van dit besluit.

En zal Extract dezes in het *Provinciaal Blad*, zoo mede in de *Nijmeegsche* en *Arnhemsche Couranten* worden geplaatst.

Accordeert met voorschreven Register,

De Griffier der Staten,

L. A. J. W. SLOET.

Provincie GELDERLAND.

PROCES-VERBAAL, bevattende de uitkomsten der eerste verkiezingen van Leden voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Op heden Maandag, den vierden December achttienhonderd acht en veertig, is door ons Gedeputeerde Staten der Provincie *Gelderland* in vergadering kennis genomen van de Processen-Verbaal der uitgebragte stemmingen door de kiesgeregtigden in de acht hoofd-kiesdistricten dezer Provincie, respectivelijk gestrekt hebbende tot de verkiezing van een Lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal uit elk hoofd-kiesdistrict, zoomede van de tevens ingezondene betrekkelijke Stembilletten, en is daaruit gebleken:

A. dat als zoodanig in het 1ste hoofd-kiesdistrict *Arnhem* bij eene volstrekte meerderheid met 432 stemmen van de 824 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, is benoemd Jhr. Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal.*

B. dat als zoodanig in het 2de hoofd-kiesdistrict *Harderwijk* bij eene volstrekte meerderheid van 324 stemmen van de 592 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, is benoemd evengenoemde Jhr. Mr *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal.*

C. dat in het 3de hoofd-kiesdistrict *Zutphen* geene volstrekte meerderheid is verkregen, zijnde de meeste stemmen uitgebragt als volgt:

Op Mr. *J. R. Thorbecke* 342 stemmen van de 705 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, en Mr. *R. W. Tadama* 246 stemmen.

D. dat als zoodanig in het 4de hoofd-kiesdistrict *Ruurlo* bij eene volstrekte meerderheid met 307 stemmen van de 428 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, is benoemd Mr. *J. P. P.* Baron *van Zuijlen van Nijevelt.*

E. dat in het 5de hoofd-kiesdistrict *Doetinchem* geene volstrekte meerderheid van stemmen is verkregen en dat de meeste stemmen van de 588 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, zijn uitgebragt als volgt:

Op Jhr. Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* 274 stemmen;

op Jhr. *J. A. C. A. van Nispen van Sevenaer* 248 stemmen.

F. dat als zoodanig in het 6de hoofd-kiesdistrict Elst bij eene volstrekte meerderheid, met 478 stemmen van de 833 stemmen welke in aanmerking zijn gekomen, is benoemd Mr. *A. W. Engelen.*

G. dat als zoodanig in het 7de hoofd-kiesdistrict Nijmegen bij eene volstrekte meerderheid, met 500 stemmen van de 784 stemmen welke in aanmerking zijn gekomen, is benoemd Jhr. *G. E. G. C. K. Dommer van Poldersveldt.*

H. dat eindelijk als zoodanig in het 8ste hoofd-kiesdistrict Zalt-Boemel bij eene volstrekte meerderheid, met 646 stemmen van de 823 stemmen welke in aanmerking zijn gekomen, is benoemd Mr. *E. W. van Dam van Isselt.*

En is alzoo gebleken dat de verkiezingen van Leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal zijn volbragt in de eerste, tweede, vierde, zesde, zevende en achtste districten, zulks echter met betrekking tot het eerste en tweede district in dien zin, dat door den in beide gekozen Jhr. Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* eene keuze zal moeten worden gedaan, ten aanzien van die benoeming welke ZHWG. aanneemt, — terwijl bij gemis van eene volstrekte meerderheid in de respective derde en vijfde hoofd-kiesdistricten eene herstemming zal behooren plaats te hebben, en zulks tusschen de respective personen hierboven aangewezen en opgenoemd, als hebbende de betrekkelijke meerderheid van stemmen verkregen.

En is door ons van deze verkregene uitkomsten, overeenkomstig art. 22 van het Voorloopig Kiesreglement, het tegenwoordig Proces-Verbaal opgemaakt, aan hetwelk door middel van het *Provinciale Blad* en van de *Nijmeegsche* en *Arnhemsche Couranten* de noodige bekendheid zal worden gegeven.

Gedaan te Arnhem op datum als boven.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.

Ter ordonnantie,

De Griffier der Staten,

L. A. J. W. SLOET.

Provincie GELDERLAND.

PROCES-VERBAAL bevattende de uitkomsten der eerste verkiezingen van candidaten voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Op heden Maandag den vierden December achttienhonderd acht en veertig is door ons Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland ter vergadering kennis genomen van de processen-verbaal der uitgebragte stemmingen, door de kiesgeregtigden in de acht hoofd-kiesdistricten dezer Provincie, respectivelijk gestrekt hebbende tot de verkiezing van twee kandidaten voor de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zoomede van de daarbij tevens ingezondene betrekkelijke stembilletten.

En is ons hieruit gebleken:

A. dat als eerste candidaat in het 1ste hoofd-kiesdistrict te Arnhem de keuze is uitgebragt met eene meerderheid van 728 stemmen van de 844 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen op den Baron *H. J. H. C. van Heeckeren van Enghuizen*, terwijl de keuze van eenen 2den candidaat niet is volbragt, zijnde de meeste stemmen uitgebragt als volgt:

Op den Heer *G. H. Andres* 262 stemmen, op den Baron *D. W. G. I. H. Brantsen van de Zijpe* 246 stemmen;

B. dat in het 2de hoofd-kiesdistrict Harderwijk bij eene volstrekte meerderheid van 392 stemmen van de 598 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, tot eersten candidaat is gekozen Jhr. *G. Groen van Prinsterer*, doch dat de keuze van den 2den candidaat aldaar niet is volbragt, zijnde de meeste stemmen uitgebragt als volgt:

Op Mr. *H. F. van Meurs* 288 stemmen, op den Baron *W. J. E. van Lijnden van Hemmen* 211 stemmen;

C. dat in het 3de hoofd-kiesdistrict Zutphen, bij eene volstrekte meerderheid van 403 stemmen van de

697 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, tot eersten candidaat is gekozen Mr. *H. J. 't Hooft*, — doch dat de keuze van den tweeden candidaat aldaar niet is volbragt, hebbende de meeste stemmen zich bepaald als volgt:

Op Jhr. *G. Groen van Prinsterer* 173 stemmen, op den Baron *C. S. W. J. van Nagell tot Wisch* 148 stemmen.

D. Dat in het 4e hoofdkiesdistrict Ruurlo bij eene volstrekte meerderheid van 330 stemmen van de 419 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen tot eersten candidaat is gekozen de Baron *C. S. W. J. van Nagell tot Wisch*, — doch dat de keuze van eenen tweeden candidaat aldaar niet is volbragt, hebbende de meeste stemmen zich deswegens bepaald als volgt:

Op Mr. *E. W. van Dam van Isselt* 111 stemmen, op *J. Kerkhoven* 117 stemmen.

E. Dat in het 5e hoofdkiesdistrict Doetinchem bij eene volstrekte meerderheid van 392 stemmen van de 588 stemmen, welke in aanmerking gekomen, tot eersten candidaat is verkozen de Baron *C. S. W. J. van Nagell tot Wisch*, doch dat de keuze van den tweeden candidaat niet is volbragt, hebbende de meeste stemmen zich bepaald als volgt:

Op den Baron *H. J. C. J. van Heeckeren van Enghuizen* 278 stemmen, op Jhr. *C. E. J. F. van Nispen van Pannerden* 277 stemmen.

F. Dat in het 6e hoofdkiesdistrict Elst de keuze voor de beide candidaten niet is volbragt hebbende de navolgende Heeren de meeste stemmen, van de 882 stemmen, welke in aanmerking zijn gekomen, verkregen als Mr. *C. C. van Lidth de Jeude* 410 stemmen, Mr. *J. Rau van Gameren* 370 stemmen, *W. J. E.* Baron *van Lijnden van Hemmnn* 354 stemmen, *B. A. van der Monde* 108 stemmen.

G. Dat in het 7e hoofdkiesdistrict Nijmegen, bij eene volstrekte meerderheid zijn verkozen namentlijk jhr. *C. E. J. F. van Nispen van Pannerden* met 559 stemmen van de 782 stemmen welke in aanmerking zijn gekomen en mr. *H. van Berkel* met 502 stemmen;

H. dat in het 8ste hoofd-kiesdistrict Zalt-Boemel de keuze voor geene der beide candidaten is volbragt, hebbende van de 826 stemmen welke in aanmerking zijn gekomen, de navolgende heeren de meeste stemmen verkregen als, *H. W.* baron *van Aylva van Pallandt* 391 stemmen, *O. W. A.* Graaf *van Bijlandt van Mariënwaerd* 372 stemmen, Mr. *M. J. de Man* 246 stemmen, Jhr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* 244 stemmen.

En is alzoo gebleken dat de verkiezingen van candidaten voor de Eerste Kamer van de Staten-Generaal zijn volbragt in het 1ste, 2de, 3de, 4de en 5de hoofdkiesdistrict met betrekking tot eenen candidaat; voorts in het 7de hoofd-kiesdistrict en met betrekking tot de beide candidaten, dat echter die keuze niet is volbragt in de 1ste, 2de, 3de, 4de en 5de hoofd-kiesdistricten met betrekking tot den 2den candidaat en even weinig in het 6de en 8ste hoofdkiesdistrict, met betrekking tot de beide candidaten uit elk van die twee districten te verkiezen, zullende mitsdien in de evengenoemde districten de gevorderde herstemming moeten plaats hebben en zulks tusschen de respective personen hierboven met betrekking tot elk van de districten daartoe aangewezen en opgenoemd.

En is door ons van deze verkregene uitkomsten, overeenkomstig Artikel 22 van het Voorloopig Kiesreglement, het tegenwoordig Proces-Verbaal opgemaakt, aan hetwelk door middel van het *Provinciale Blad* en van de *Nijmeegsche en Arnhemsche Couranten* de noodige bekendheid zal worden gegeven.

Gedaan te Arnhem op dato als boven.

SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE.
Ter ordonnantie,
De Griffier der Staten,
L. A. J. W. SLOET.

---

† † † HET BESTUUR DER STAD *NIJKERK* roept bij deze op, allen die genegen zijn naar den alhier opengevallen post van STADS HEEL- en VROEDMEESTER te dingen, en de noodige bevoegdheid hebben tot uitoefening van de practijk als *Heelmeester voor eene Stad*, *Heelmeester ten Platten Lande* en *Vroedmeester*, om zich daartoe vóór den 20sten dezer maand December, met *vrachtvrije* inzending der noodige getuigschriften, bij het Stedelijk Bestuur schriftelijk aan te melden.

Aan genoemde betrekking is eene vaste jaarwedde van *f* 300 verbonden, terwijl *f* 90 's jaars voor verpleging van Diaconie Armen genoten is.

Nijkerk, den 5den December 1848.

Van wege het Bestuur:
J. FREZIE,
Secretaris.

Uit krachte van onherroepelijke volmagt, zal, ten overstaan van den Notaris Mr. *JB. NIJHOFF*, gevestigd te *Arnhem*, op Zaturdagen den 16den en 30sten December 1848, telkens des voormiddags ten elf ure, in het Logement *de Witte Poort* te *Oosterbeek*, in het openbaar, bij inzet en toeslag worden geveild en verkocht:

Een HUIS en ERF met daaraan gelegen TUIN en MOESGROND, staande en gelegen in het aangename Dorp *Oosterbeek* in *Gelderland*, kadastraal Sectie D No. 568, 571 en 572, te zamen groot 5 Roeden 91 Ellen, — geschikt tot Zomer- en Winterverblijf, en tevens door zijne gunstige ligging aan den Dorpsweg, tot alle nering en bedrijf; bewoond door den Heer *C. K. AVELING* en te aanvaarden 1o. Februarij 1849.

De Voorwaarden liggen van stonden aan ter lezing ten Kantore van genoemden Notaris. De bezigtiging kan dagelijks plaats hebben, zon- en feestdagen uitgezonderd.

---

† † † COMMISSARISSEN DER GELDLEENINGEN VOOR DE STRAATWEGEN TUSSCHEN DE *GREBBE EN DIEREN*, VAN *ARNHEM* NAAR *APELDOORN*, EN VAN *DOESBORGH* NAAR DE *PRUISSISCHE GRENZEN*, berigten: dat op den 4den December 1848 ter aflossing zijn UITGELOOT:

1o. Drie AANDEELEN in de Geldleening voor de beide eerstgemelde Straatwegen, tegen 5 ten honderd renten gesloten, zijnde de Nos. 15, 218 en 126.

en 2o. Twee AANDEELEN in de Geldleening voor den laatstgenoemden Straatweg, tegen 4 ten honderd renten gesloten, zijnde de Nos. 24 en 235.

Dat deze aflossing in de maand Januarij 1849 en vervolgens, van den 1sten dier maand af, zal plaats hebben, ten Kantore van de Heeren *VAN RANZOW EN COMPIE.*, te *Arnhem*, des voormiddags van 9 tot 12 ure, tegen overgifte der Akten van Aandeel en van de nog niet verschenen Coupons van Rente,

en dat de Rentebetaling over 1848, op de beide voornoemde Geldleeningen verschuldigd, van het gemelde tijdstip af, ten gezegden Kantore zal geschieden.

*** De Boekhandelaar *A. F. H. VAN TH. DE BRUIJN* te *Doesborgh*, heeft algemeen verzonden:

I. *DETHMAR*, Predikant te *Anholt*,

AANGENAME HERINNERINGEN
van Holland en zijne Inwoners.

Uit het Hoogduitsch.
2 Dln. compl. Prijs *f* 3.00

De vertaling van dit werkje werd reeds lang te vergeefs verbeid, en is nu geschied door de bekwame hand van een Vriend des Schrijvers, waardoor laatstgenoemde in de gelegenheid was gesteld, om de veranderingen aan te geven, die sedert het werk in *Duitschland* uitgegeven werd, voorgevallen waren, en die hij belangrijk genoeg achtte, om in deze uitgave te worden opgenomen. De Vertaler zelf staat door vroegeren arbeid reeds zeer gunstig bij het publiek bekend.

II. *W. ROSENBAUM*, Veearts te *Zerbst*,

De Abdominaal-Anthraxtyphus der Paarden.

Uit het Hoogd. Prijs 20 Cts.

De Kapitein KRAMEL,
van het Barkschip »Wilheimer", van eene zware Scorbutische Ziekte
DOOR DE
Holloway's Pillen en Zalf genezen.

Het geheele ligchaam dezes Lijders was gedurende drie jaren overdekt met builen ter grootte eener Tonca-boon. Deze verschrikkelijke ziekteverschijnselen verdwenen in eene maand tijds; daartoe had hij zich 's morgens en 's avonds groote hoeveelheden zalf doen inwrijven, en gebruikte hij te gelijker tijd vele *HOLLOWAY* Pillen. Dit bijzonders geval is bij iedereen bekend, hebbende dit schip veertien dagen geleden op den Teems zijne lading gelost.

Door het vermeerderd debiet zijn de Prijzen thans de volgende:

Doosjes Pillen van *f* 0.90, *f* 2.10 *f* 3.30, *f* 7.75, *f* 15.50, *f* 23.50; *Potjes Zalf* van *f* 0.90, *f* 2.10, *f* 3.30, *f* 8.15 *f* 15.90, *f* 23.90.

Zijn op *franco-aanvrage* à contant te bekomen, bij den Heer *F. ROMEIJN*, *Fz.*, Depôthouder te *Arnhem*; alsmede te *Londen*, Strand 244, *HOLLOWAY'S* Etablissement.

Burgerlijken stand.

Van 28 nov. tot en met 4 dec.

NIJMEGEN:

Gehuwd: E. E. Fransen en J. M. Vogelijn, — P. J. Wijnen en T. Hendriks.

Bevallen: R. van Dorst, geb. Mulder, Z. — G. Scholten, geb. Leenders, Z. — J. Aalders, geb. Uijen, 2 D. — L. Jansen, geb. Smits, Z. — H. van de Water, geb. Jansen, Z. — G. C. Cornelissen, geb. Rabbeljee, D. — A. H. Vermeulen, geb. Kersten, Z. — J. M. Hermans, geb. van Alphen, D.

Overleden: P. Küsters, 7 d. — S. Andries, wed. Fredriks, 81 j. — J. W. Weydman, 7 j. — J. Kroet, geb. Arens, 50 j. — H. van den Berg, geb. Hoedemaker, 58 j. — F. P. Daggelder, 45 j. — S. E. de Jaager, geb. Wertmulder, 58 j. — A. G. Linders, wed. ter Katz, 77 j. — H. Maassen, wed. Meeuwsen, 84 j. — C. Rademaker, 15 j. — G. Hamer, 51 j. — H. Bollinger, 2 j. 8 m.

Prijs-Courant der Effecten.

DINGSDAG 5 DEC.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers ten $4\frac{1}{2}$ u.
NEDERL., Werk.Schuld à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$46\frac{7}{16}$	$46\frac{11}{16}$	$46\frac{5}{8}$
» » » 3 »	$55\frac{3}{4}$		
» » » 4 »	$71\frac{1}{2}$	$71\frac{3}{4}$	$71\frac{11}{16}$
Amortisatie-Syndicaat » $3\frac{1}{2}$ »	$71\frac{3}{4}$	$72\frac{3}{8}$	
Handelmaatschappij . . » $4\frac{1}{2}$ »			
Oostindische Leening . » 4 »			
Aand. Rijn Spoorweg . » $4\frac{1}{2}$ »	$76\frac{3}{8}$		
» Holl. » . . » »			
Leen. » » $4\frac{1}{2}$ »	$86\frac{1}{4}$	$86\frac{1}{2}$	
BELGIE. Leening . . . . » $4\frac{1}{2}$ »			
Banc Belge . . . . » $2\frac{1}{2}$ »	$37\frac{1}{8}$	$37\frac{3}{16}$	
Roths., Volksvlijt. . . . » $2\frac{1}{2}$ »	$37\frac{1}{8}$	$37\frac{3}{16}$	$87\frac{3}{16}$
SPANJE. Leen.Ard v. £ 85 » 5 »	$9\frac{9}{16}$	$9\frac{11}{16}$	$9\frac{11}{16}$
» » » » 510 » 5 »	$9\frac{3}{8}$	$9\frac{9}{16}$	$9\frac{9}{16}$
» Onb.Stukk. » 5 »	$9\frac{1}{8}$	$9\frac{1}{4}$	
» . . . . » 3 »	$25\frac{5}{8}$		
» Binn. 6/m. » 3 »	$18\frac{1}{8}$	$18\frac{1}{4}$	$18\frac{1}{4}$
» » kl.st. » 3 »			
Ardoin Coup. . . . . » »	$6\frac{1}{8}$	$6\frac{5}{16}$	
Passive . . . . » »	3		
PORTUGAL. Te Londen » 3 »	$23\frac{3}{16}$	$23\frac{1}{2}$	$23\frac{1}{2}$
» » » 4 »	$24\frac{5}{16}$	$24\frac{1}{2}$	$24\frac{1}{2}$
Binnenl. à 1 conto . . » 5 »			
RUSL. Obl.H.1798/1816, » 5 »	$98\frac{5}{8}$	$98\frac{3}{4}$	
» » 1828/1829, » 5 »			
Cert. » 1831/1833, » 5 »	$88\frac{3}{4}$		
» » . . . . . . 4 »	$77\frac{3}{4}$		
» bij Stieglitz . . . . » 4 »	$77\frac{5}{8}$		
Inschr. in Assign. . . . » 6 »			
Cert. van » . . . » 6 »			
POLEN. Certificaten . . . » 4 »			
Aand. met Lot fl. 500. » »			
OOSTENRIJK. Metalliek » 5 »	66		
» » $2\frac{1}{2}$ »	$34\frac{7}{8}$	35	
Weener-Bank Goll. . . » 5 »			
» » » . . » 4 »			
AMER. Bank-Act. V.Stat. » »			
Braz. 1824 . . . . » »	$76\frac{1}{2}$		
» £ 200. . . . . » »			
Peru . . . . » »	$22\frac{1}{16}$	$22\frac{1}{4}$	$22\frac{1}{4}$
Grenada . . . . » »			
Mexico . . . . » »			
Venezuela . . . . » »			

Handelm. cont. $136\frac{1}{2}$, 137, $136\frac{3}{4}$; Spanje, Fr. uitgest. $2\frac{3}{4}$, 3, $2\frac{13}{16}$; Russ. cert. te Hamb. $92\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$; Eng. Russ. $91\frac{3}{4}$, $92\frac{1}{4}$, 92; Braz. 1839 £ 100, $73\frac{3}{4}$, $74\frac{1}{4}$, 74; dito 1843 £ 100, $74\frac{3}{4}$, $75\frac{1}{4}$, 75; Ecuador $1\frac{1}{2}$, 2, $1\frac{3}{4}$.

Effecten-Societeit: Handelm. cont. 137; Spanje, Fr. uitg. $2\frac{13}{16}$; Braz. 1843, 75; Ecuador $1\frac{11}{16}$, $\frac{3}{4}$.

Onze binnenlandsche fondsen hebben zich geheel en al van hunnen teruggang van gisteren hersteld en blijven allen tot hun verhoogd standpunt gevraagd; Spaansche en Portug. waren beide met veel affaire en eerstgenoemde zeer willig; Russische en Oostenrijksche prijshoudend; van Zuid-Amerika waren Peruanen zeer vast.

Laatste prijzen ten 5 ure.

Integr. $2\frac{1}{2}$ pCt. $46\frac{5}{8}$; Ard. £ 510, $9\frac{5}{8}$; Binnenl. Spanje 3 pCt. $18\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$; Peru $22\frac{1}{4}$.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 6 Dec. 2 El 5 Palm 0 Duim; gew. 18 D. gev. 0 D.

(*Zie verder het vervolg.*)

De prijs dezer courant is f 6 in drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1,00 en, voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij C. J. THIEME, Boekdrukker.

Vervolg der
Arnhemsche Courant,
Van Donderdag 7 December 1848.

Letternieuws.

GUILLAUME D'ORANGE, ou l'union d'Utrecht, drame lyrique en quatre actes et sept tableaux, par FR. FÖRSTER, *arrangé pour la scène par* AUGUSTE CLAVEREAU, *musique de* CARL ECKERT. *La Haye 1848.*

In hetzelfde jaar, waarin men voor den grooten *Zwijger* te 's Hage een standbeeld oprigtte, zag men hem aldaar *zingende* ten tooneele verschijnen. Het was geene nieuwigheid; reeds 16 jaren geleden had DURAND hetzelfde beproefd. Zoo was dan ook de opera, *faute de mieux*, binnen *onze* geschiedenis getreden, en had zich eene van hare schoonste jaren toegeëigend. Of nu WILLEM VAN ORANJE wel het gelukkigste onderwerp is voor de opera, laten wij in het midden. Niemand zal ontkennen dat in eene opera de woorden aan den zang geheel ondergeschikt zijn, en daarom onderwerpt men het *libretto* zelden aan eene scherpe kritiek, maar is men tevreden zoo men slechts geene ongerijmdheden op het tooneel ziet. Waarschijnlijk was de heer FÖRSTER in onze geschiedenis een vreemdeling, en had hij in zijnen tekst voor de muzijk van den heer ECKERT *te veel* tegen onze historie gezondigd; ten minste men oordeelde het noodig dien te laten verbeteren alvorens de opera in den Haag werd opgevoerd. Men riep hiertoe de medewerking in van den heer AUG. CLAVEREAU, en dacht welligt dat de man, die op zulk eene verdienstelijke wijze onze vaderlandsche dichters aan het buitenland deed kennen, ook onze historieschrijvers wel tot eenen opera-tekst zou kunnen verplooijen en verwringen. Men dacht met behulp van den heer CLAVEREAU de klip te ontwijken, waarop men bij de opvoering van de *Siège de Leide* gestrand was.

De uitkomst heeft die verwachting gelogenstraft. De heer CLAVEREAU zegt in zijn *avant-propos* dat hij den Duitschen tekst gezuiverd heeft van »*erreurs historiques et chronologiques,*" want; zegt hij, »*la partie historique y laissait beaucoup à désirer.*" — Laat ons nu het stuk eens even beschouwen, zoo als het gezuiverd van die »*erreurs historiques et chronologiques*" te 's Hage is opgevoerd.

Het eerste bedrijf vangt aan in het paleis van den graaf VAN KUILENBURG te Brussel: de burgers, met zekeren STEPHAN aan het hoofd, heffen oproerkreten aan. EGMOND begrijpt niet wat zij willen: »*pourquoi ce bruit, ces cris séditieux?*" vraagt hij; BREDERODE vertoont hun het smeekschrift, doch niets helpt. Noch EGMOND, noch BREDERODE kan het volk tot bedaren brengen. Het gekakel begint eindelijk ORANJE te vervelen; hij tracht hen met zoete woordjes weg te krijgen:

»*J'approuve votre ardeur, votre noble énergie*
Que notre cri GUERRIER *soit: Constance et Patrie,*"

zegt hij: vervolgens laat hij hen zweren, en onder de kreet:

ORANGE *est notre chef, la victoire est certaine!*

trekt het volk af.

Zoo handelt ORANJE bij CLAVEREAU, »die" (volgens HOOFT) »zich der wijze droegh, dat hij zijns zelven magtigh scheen." Zoo onbezonnen spreekt ORANJE, die »tusschen schaarsheit en ruijmte van gewaardighing en believenis, zijne woorden schranderlijk temperde."

In het tweede gedeelte (*tableau*) van het eerste bedrijf is GRANVELLE bezig zich bang te maken over de vreugde van MARGARETA VAN PARMA: ware hij GIJSBRECHT VAN AMSTEL geweest, dan zou hij misschien uitgeroepen hebben:
»dat u de hemel spare, is het nu tijd van zingen?" nu zegt hij eenvoudig »*quel excès d'imprudence!*" Eensklaps komt er een hoop volks; 't is BREDERODE met edelen, (waaronder EGMOND) gilden (*corps de métiers*) en Burgers van Brussel. Wij behoeven de ongerijmdheid niet aan te toonen dat BREDERODE buiten voorkennis van MARGARETA kwam (ik had bijna gezegd *binnendrong*); zij had hem juist daarom op het middag-uur ontboden »om 't gewagh en de toeloop van den volke te schuwen." Evenmin behoeft het aangetoond te worden; dat EGMOND niet bij de 300 edelen *kan* geweest zijn: dat de edelen zich niet, vereenigd met gilden en burgers tot MARGARETA begaven: evenmin dat . . . . . doch wij lieten BREDERODE te lang met zijn zonderling gezelschap voor de landvoogdes staan, laat ons zien wat hij te zeggen heeft. Hij vertelt wat hij komt doen, doch weet niet regt wie hem gezonden heeft: hij zegt dat hij *namens het volk* komt, maar dat is immers een logen; STEPHAN (de oproermaker, dien wij hierboven reeds ontmoet hebben) valt hem, onbeleefd genoeg, in de rede, en zegt:

»*d'un peuple fier, loyal, nous*" (STEPHAN, BREDERODE en compagnie) »*sommes l'interprête.*"

MARGARETA kan uit die zonderlinge bezending niet wijs worden; »maar wat wilt gij?" vraagt zij, en in plaats van dat BREDERODE nu »met eerbiedenis" spreekt, roept STEPHAN uit:

»*Nous réclamons — — — — — — — — — — — nos droits civiques?*"

Verbeeld u een troep volk, dat op 5 april 1566 van »*droits civiques*" staat te lenteren! 't Is aandoenlijk! — MARGARETA, om van den zonderlingen troep af te komen, neemt het verzoekschrift aan, maar GRANVELLE, die dien dag wat driftig schijnt opgestaan te zijn, zegt:

»*Non, ma fureur ne peut se taire,*
Quand on offre à CES GUEUX *un appui tutelaire!*"

Nu wordt de bezending boos, en roept uit:

»*Aux armes! peuple, lève toi!*""

CLAVEREAU verzoekt in zijn *avant-propos* verschooning dat GRANVELLE dit zegt, daar BARLAIMONT gezegd wordt de edelen met den naam van *Gueux* bestempeld te hebben. Het is slechts eene »*licence permise,*" zegt CLAVEREAU; wij kunnen niet begrijpen dat iemand onheusch genoeg zou zijn die ééne »*licence permise*" niet in liefde aan te nemen; als GRANVELLE in 1566 in Brussel was, (waaruit hij reeds *twee jaren* geleden vertrokken was,) waarom zou hij dan ook niet kunnen gezegd hebben, wat een ander gezegd heeft?

Wij hebben het eerste bedrijf doorgeloopen, en gevoelen geen lust de volgende op dezelfde wijze te behandelen. Eenige dwaasheden willen wij echter aanstippen.

In het tweede bedrijf komt EGMOND in bedelaarsgewaad te voorschijn. Als wij het niet in het libretto gelezen hadden, zouden wij het niet kunnen gelooven: ook BREDERODE kon het in het eerst niet begrijpen, en vroeg:

»*Se peut-il? . . . . . vous* D'EGMONT, *sous de pareils habits!*"

In het derde bedrijf komt een koor beeldstormers op de markt te Brussel (terwijl het bekend genoeg is dat Brussel niets van de beeldstorming geleden heeft). MARGARETA en GRANVELLE zitten op eene stoep naar het gedruisch te kijken. ANNA VAN HOVE, eene profetes, vroeger ter dood veroordeeld, doch ontsnapt, hitst het volk op. Zij wordt gepakt en op den brandstapel gebragt, doch BREDERODE, als een waar ridder, redt haar, en draagt haar *in zijne armen* over het tooneel. Wij roepen met GRANVELLE op het zien van al die gekheid uit »*c'en est trop!*" en merken alleen aan dat BREDERODE zich hier nog erger gedraagt, dan GROEN VAN PRINSTERER hem uitschildert. Wat de beeldstormers aangaat, meen ik niet dat zij iemands symphatie, behalve die van den heer CLAVEREAU misschien, zullen opwekken, en dus *quiescant in pace!*

Het vierde bedrijf was niet in het oorspronkelijke aanwezig, of, beter gezegd, de Unie van Utrecht was er door den heer FÖRSTER niet bijgevoegd. Naar ons oordeel heeft dan ook die Unie van Utrecht met WILLEM I niets gemeen. Beschouwde men welligt vroeger de Unie van Utrecht als een gewrocht van WILLEM I, later is men van die dwaling teruggekeerd. De heer CLAVEREAU heeft dan ook zeer ten onpasse die Unie van Utrecht er bijgevoegd, en welligt is het een verzuim van hem dat hij in zijn *avant-propos* het geheele vierde bedrijf niet onder de categorie der »*licences permises*" heeft gesteld. — Wij zouden dus het geheele vierde bedrijf, ja zelfs de aanspraak van WILLEM

»*Nobles représentants d'un peuple magnanime!*
Je vous ai rassemblés en ce jour solennel."

hebben laten rusten, te meer daar WISELIUS al sedert lang heeft uitgemaakt hoe onzinnig de uitdrukking »*nobles représentants*" is, als men die op de Provinciale Staten wil toepassen, zoo niet in dat vierde bedrijf een paar curiositeiten voorkwamen die wij niet achter willen houden.

Er is (altijd in 1579) eene geldsom op het hoofd van den Prins gezet, en nu treft men (NB. binnen Utrecht) een menigte »*conspirateurs*" aan, die het op 't leven van den Prins hebben toegelegd. ANNA, de profetes, zegt tegen BREDERODE:

»*Quel trouble involontaire*
En lui parlant, vient nous saisir!"

Geen wonder! BREDERODE was al 11 jaren dood geweest, en ANNA meende waarschijnlijk een' afgestorvene te ontmoeten.

Het stuk eindigt met eene profetie van ANNA, waarbij WILLEM alleen bedaard blijft, terwijl de overigen staan te rillen en te beven; de banieren der zeven (*zegge zeven*) provinciën vallen te zamen boven het hoofd van WILLEM en ANNA, en hiermede valt ook het scherm, een eind makende aan eene combinatie van onwaarschijnlijkheden, die een historieël vernis hebben. 't Is jammer dat het gordijn gevallen is, wie weet welke schoone rol de doode BREDERODE met zijne beminde profetes anders nog zouden gespeeld hebben.

Wij eindigen onze recensie, in de hoop van eerlang uit handen van den heer CLAVEREAU eene meesterlijke navolging van éénen onzer Nederduitsche dichters te ontvangen; op *deze* navolging of zoogenaamde verbetering passen wij toe hetgeen de heer CLAVEREAU van het (nog niet verbeterde) werk van den heer FÖRSTER getuigde: *la patrie historique y laisse beaucoup à désirer.*"

W. P.

B.

(Ziehier het oordeel door het *Journal des Débats* over deze opera geveld:

»Eene groote opera in vier bedrijven, GUILLAUME DE NASSAU *ou l'Union d'Utrecht*, is met grooten bijval op de Haagsche opera ten tooneele gevoerd; de Koning der Nederlanden heeft aan den componist, den heer CARL ECKERT, het kommandeurskruis van de orde van de Eikenkroon vereerd en tot ridder dierzelfde orde den heer CLAVEREAU benoemd, die het stuk voor het Fransch-Haagsch tooneel heeft in orde gebragt.

»Is dit inderdaad een nieuw gesternte dat aan den muzijk-hemel opdaagt? is de auteur van GUILLAUME DE NASSAU geroepen eene plaats in te nemen onder de uitstekende componisten van den lateren tijd? Reeds lang wacht Europa met ongeduld een' nieuwen naam om haar te troosten over de gevoelige verliezen die de dood of het verstommen der groote toonkunstenaars haar heeft doen ondervinden. Ongelukkig schijnt men, ook voor ditmaal deze hoop te moeten vaarwel zeggen. De bijval dien GUILLAUME DE NASSAU heeft gevonden, is, inderdaad, groot geweest, maar moet grootendeels worden toegeschreven aan het onderwerp dat tot de, voor de Nederlandsche nationaliteit meest vleijende behoort. Wat de muzijk, het werk van den Duitschen componist CARL ECKERT betreft, wij erkennen dat het, wat de *facture* aangaat, groote verdiensten heeft, maar de deskundigen, de ware muzijkkenners zijn het er tevens over eens dat de muzijk zeer koud en methodiek en ontbloot van alle geestdrift en inspiratie is." (Iets wat zeer natuurlijk is, wanneer men *patriottische* werken aan *vreemde* werkluî aanbesteedt.)

Ingezonden Stukken.

Proeve van parlementaire welsprekendheid in Nederland (1).

»Men zal eene geduchte kritiek op »de gehoudene redevoeringen der »leden, voor de dubbele Kamer »benoemd, moeten uitoefenen."
(*Algem. Handelsblad* van 21 oct. 1848.)

Ten gevolge der goedgekeurde veranderingen in onze grondwet, zal een nieuw staatkundig leven bij ons ontstaan, de gevolgen dier veranderingen zullen weldra in de vergaderingen der beide Kamers zigtbaar wezen. De openbaarheid, voortaan aan de Eerste Kamer verbonden, zal ook aldaar ontwikkeling en leven doen geboren worden, zonder welke die Kamer alle belangstelling zal verliezen en zij even als die, welke nu weldra ontbonden zal zijn, het oude-mannen-huis of welligt nog erger zal genoemd worden. Neen, ook daar zullen sprekers zich moeten opdoen om de gronden hunner stemming te doen kennen en tevens de natie te doen oordeelen of zij waardig zijn volksvertegenwoordigers te wezen. Maar vooral in de Tweede Kamer zal eene hervorming moeten plaats hebben. Het regt van voorstel en amendement aan die Kamer geschonken, zal het in het vervolg niet meer voldoende doen zijn, dat een redenaar eene vooraf op het papier gestelde redevoering, over eene reeds van alle zijden in de afdeelingen behandelde wet, wier lot al lang in die afdeelingen beslist is, voorleze, en naar welke niemand luistert. Neen het zal vaak noodzakelijk zijn voor de vuist een voorstel of amendement te verdedigen of te bestrijden, en zoodoende zal er bij ons eene parlementaire welsprekendheid ontstaan, die wij tot dusverre niet kenden.

Er zijn weinige leden der oude Kamer die de gaven bezitten voor de vuist goed en logisch te spreken, maar *zij zijn er*, en hunne namen bekend.

Of er onder de verdubbelaars vele waren is ons niet gebleken, maar onder de gedrukte redevoeringen door hen in de dubbele Kamer gehouden, of *voorgelezen*, hebben wij zeer weinige gevonden die van de zijde der parlementaire welsprekendheid lof verdienen.

Onder die redevoeringen is er echter welligt geene die zich door nietsbeduidendheid, onbeduidendheid en onlogische redenering meer onderscheidt, dan die van den afgevaardigde uit Noord-Holland jhr. mr. C. BACKER. Hetgeen ons te meer verwondert, daar hij, hoezeer hevorens wat conservatief en aristocratisch, thans als candidaat voor de Tweede Kamer wordt opgegeven; wij willen ter regtvaardiging van ons ongunstig oordeel, zijne in de zitting der dubbele Kamer van den 3den october jl. gehoudene rede, zoo als die in het *Bijblad* van de *Nederl. Staats-Courant* blz. 912 voorkomt, hier *woordelijk* laten volgen, en zullen er alleen onze aanmerkingen en bedenkingen bijvoegen. Zij strekke tot eene proeve der parlementaire welsprekendheid onzer volksvertegenwoordigers.

»Nadat ik," dus vangt de heer BACKER zijne rede aan, »nadat ik, ten gevolge van onderzoek en ontvangen toelichting, de voorgedragen *wetsontwerpen* »had leeren kennen, bestond bij mij het voornemen »dezelve aan te nemen, immers die, welke met de »*staatkundige regten* in onmiddellijk verband staan."

De redenaar schijnt alzoo zijne hoorders te willen doen gelooven, dat onder *de voorgedragene wetsontwerpen* ook zijn, die met *de staatkundige regten* in geen verband staan. Maar eene grondwet is im-

(1) Dit stuk, reeds sints verscheidene dagen gezet, is, door plaatsgebrek, tot nu toe blijven liggen.
RED.

meer het staatsverdrag, dat de regten en pligten van vorst en volk, van regering en geregeerden regelt. Alle regten, die uit de grondwet voortvloeijen, kunnen, alzoo staatkundige, politieke regten genoemd worden. De redenaar nam dan ook ten slotte *al de ontwerpen* aan.

»Ik zal dan, in de weinige woorden" (dus vervolgt de redenaar) »welke ik tot U Edel Mogenden »zal rigten, ook alleen over DIE *staatkundige instellingen* spreken."

Over welke? — Gij hebt mijnheer BACKER tot dusverre alleen nog maar gesproken over *wetsontwerpen die met de staatkundige regten* in onmiddellijk verband staan, maar niet over *instellingen*. — Welke *instellingen* bedoelt gij alzoo? want gij zult *wetten*, *regten* en *instellingen* toch wel niet voor *synonymd* houden. — Instellingen kunnen door *wetten* worden geregeld, en tot *regten* en *verpligtingen* aanleiding geven, maar kunnen noch *wetten*, noch *regten* genoemd worden.

Maar welligt leert ons het vervolg uwer rede op welke *staatkundige instellingen* gij het oog hebt. — Tot dus verre is het duister.

»Voorlang deelde ik in den *wensch* naar verande»ring *in dat opzigt* en over het algemeen geef ik »aan de ontwerpen verre de voorkeur boven het be»staande."

In welk opzigt? — Het is ons weder duister. — Er werd vroeger immers alleen door u gezegd dat gij spreken zoudt over *staatkundige instellingen*. — Is uwe bedoeling dat gij *voorlang deeldet in den wensch naar verandering in staatkundige instellingen?* Dan hebben wij daar vrede mede. — Maar dat *voorlang* is zeer onbepaald. Sedert wanneer koesterdet gij dien wensch? Zoo die wensch eerst bij u levendig werd in de maand maart jl. toen de liberale-koorts zich zoo zeer meester van de meest conservative leden der Tweede Kamer had gemaakt, dat dr. MENSO zelfs wanhoopte aan een behoedmiddel tegen de epidemie, dan is uwe verklaring niets meer dan... *bluf*. Hebt ge ooit vóór dien tijd aan iemand dien wensch te kennen gegeven? Zijt ge ooit *openlijk* en *in het openbaar* er voor uitgekomen, dat ge naar *vrijgevige* verandering in onze staatkundige Instellingen haaktet? Hebt ge er ooit eene stap voor gedaan? Hebt ge uw' naam er immer voor op 't papier gezet? Waar zijn de *antecedenten* die u, als een warm voorstander van vrijzinnige begrippen en van vooruitgang doen kennen? Hier toch komt alles op aan. — Wij kennen de grootste pruiken en conservativen, op wier lippen, na maart 1848, de woorden *vooruitgang* en *grondwets-herziening* als bestorven zijn. — *Regis ad exemplum totus componitur orbis*.

Bij *die beschouwing* geloof ik mij te moeten onthouden »van de beoordeeling of afkeuring van de »bijzonderheden, die van de aanneming van het »overige onafscheidelijk zijn."

Bij *welke beschouwing?* Er gaat toch geene *beschouwing*, wel eene *verklaring* des redenaars vooraf. — Maar wat deze laatste hier eigenlijk wil zeggen, is ieder duister. — *Bijzonderheden* die van de aanneming van het overige (van welk overige?) onafscheidelijk zijn. — Ik bid u welke zijn die?

»Maar zoo ik mij van onnoodige bedenkingen ont»houde, als *onvoorwaardelijke lofredenaar* van het »*voorgedragene* zal ik uit *voorzigtigheid* niet op»treden."

Van welk *voorgedragene*? zoo als het dáár staat, slaat het op de eigen voordragt van den spreker, en dat bedoelt hij zeker niet. — Slaat het op de wets-ontwerpen, dan vragen wij of het woord hier juist is? Maar, eilieve, mijnheer BACKER hebt gij u alleen uit *voorzigtigheid* onthouden om als lofredenaar der voorgestelde wets-ontwerpen op te treden en niet uit overtuiging en uit pligtgevoel? — Dan zijt gij al een heel *peureus* mensch en voor weinig bruikbaar.

Maar wie toch zou van u hebben gevorderd om *onnoodige* bedenkingen te maken en als *onvoorwaardelijk* lofredenaar op te treden? Veronderstelt ge dan dat eene van uwe medeleden in de dubbele kamer zulks deed? waarlijk voor hen geen compliment. — Dit had ge *uit voorzigtigheid* wel mogen zwijgen.

»Er heerscht op het gebied der staatkundige en »zulks vooral bij *groote overgangen* eene *wisselval»ligheid* die vele berekeningen kan doen falen, die »het goede verstoren en den *boventoon* geven kan »aan het kwade."

Verba et voces prætereaque nihil! — *Abracadabra*.

Misschien ligt de zin te diep om haar te kunnen vatten. — »Eene wisselvalligheid die op het gebied »der staatkunde heerscht, die berekeningen kan »doen falen, die het goede verstoort en den boven»toon geeft aan het kwaad, vooral bij groote over»gangen!!!" *Capiat qui capere potest*. — Zouden de Edelmogende Heeren het hebben begrepen?

Moet hier voor *wisselvalligheid* ook *onzekerheid*, *onzekere uitkomst* gelezen worden? Dan was er welligt nog iets van te begrijpen.

»Laat ons dus in plaats van te voorbarigen lof aan »onze wetten toe te zwaaijen; in plaats van het goe»de, dat wij er van hopen, als zekerheid te stellen, »met ijver en met daden derzelver werking onder»steunen."

Verbiage en anders niet. — Welk verstandig mensch zwaait voorbarigen lof aan eene zaak, [...] of acht hetgeen hij hoopt, eene zekerheid? waar [...] die exhortatie?

Met *wetten* wordt hier zeker de *concept-wetten* bedoeld. *Onze* wetten is evenwel alsdan het juiste woord niet, het waren immers destijds nog geene *wetten*.

»Maar E. M. HH. zoo al die aanvankelijke wer»king van sommige mij niet volkomen *gerust* laat, »bestaat bij mij de *overtuiging* dat alle te zamen »*op den duur* het welzijn van het vaderland zullen »bevorderen."

In den aanvang dezer zin is het weder de peureuse man, maar nu wordt hij op eens moedig, ja roekeloos en vervalt in het kwaad, waarvoor hij zoo even had gewaarschuwd; *hij stelt als zekerheid datgene wat hij hoopt*. — *Overtuiging* toch geeft *zekerheid*.

Maar wat bedoelt de spreker hier met *aanvankelijke* werking? De wets-ontwerpen waren toen hij sprak nog niet in werking! Die werking had nog niet aangevangen. — En hoe wetten waarvan de werking ongerustheid baart het *voortdurend* welzijn van het land kunnen bevorderen is ons een raadsel.

»In dien geest juich ik ons veranderd kiesstelsel »toe."

In welken geest? In den geest van ongerustheid over de aanvankelijke werking van sommige wets-ontwerpen?

»Mogt al aanvankelijk eene *onverdiende zege* behaald »worden op de onverschilligheid of onberadenheid »van velen, zoo vertrouw ik toch dat op den duur »de uitwerking van *deze* in mijne oogen onvermijde»lijke hervorming tot welzijn des vaderlands strek»ken zal."

Kon ooit eene zege op onverschilligheid of onberadenheid behaald *onverdiend* zijn? Of had de heer BACKER liever dat de zege werd bepaald door *onverschilligheid* en *onberadenheid?* Maar *welke* hervorming bedoelt toch de redenaar met *deze?* Hij heeft toch vroeger van geene hervorming gesproken.

»In *dienzelfden geest* zie ik in de bepalingen om»trent godsdienst en onderwijs een onderpand van »vrede en van eensgezindheid — Met de meest har»telijke bereidwilligheid zal ik daartoe medewerken."

In welken geest? vragen wij verder. — In den geest van ongerustheid voor de aanvankelijke werking van sommige wets-ontwerpen? — Van eenen anderen geest is tot dusverre niet gesproken, of het moest zijn in den geest van voorzigtigheid!

»Het onderling vertrouwen op *die wijze* beves»tigd, kan de nationale kracht meer vereenigen en »versterken."

Op welke wijze? Het zijn weder *verba et voces*.

»Geene openbaarheid moet geschroomd, geen on»derzoek gespaard worden. — De middelen daartoe, »*zullen in uwe* handen zijn."

In wiens handen? — In handen van de leden der dubbele Kamer? Maar als de zitting gesloten is, hebben die heeren afgevuurd. — En toch spreekt de redenaar van *zullen*.

»Het openbaar oordeel zal beter worden toege»licht en tegen wantrouwen worden behoed. — De »laster die zoo vaak in *sommige geschilpunten* voed»sel vond en dezelve verbitterde zal voor die *open»lijkheid* verzwakken en de drukpers, wier vrij»heid der maatschappij tot zegen moet zijn, kon in »die *openlijkheid* middelen vinden om zich meer te »verheffen boven het misbruik waardoor *dezelve* zoo »dikwijls is ontsierd."

Dus niet innig besef dat *openbaarheid* een noodwendig vereischte van eene constitutionneele staatsregeling is, maar vrees voor het misbruik der drukpers, had invloed op het *votum* des sprekers.

Openlijkheid. De heer BACKER schijnt zich ook op het gebied der taalverrijking te willen begeven — maar wij vreezen dat de geleerde, die taalverbetering der grondwet op zich nam, hem een tik op de vingers zal geven. — *Openlijkheid* is geen Hollandsch en vooral niet sijnonijm met *openbaarheid*, van het woordje *open* komen de woorden *openheid* en *openlijk*. Maar van dit laatste niet weder *openlijkheid*. — Daarenboven eene rede kan in het *openbaar* zijn uitgesproken zonder de kenmerken van *openheid* te dragen. — VOOR *iets verzwakken?* wat is dat? *voor iets terug deinzen* dat gaat.

»Ziedaar E. M. HH. de gevolgen onzer nieuwe »*staatkundige vormen* welke ik mogelijk acht, in»dien de doode letter onzer wetten bezield zal wor»den door de medewerking onzer landgenooten."

Staatkundige vormen? wat bedoelt de spreker hiermede? Zijn in zijn oog *vormen* en *instellingen* en *wetten* woorden van éene beteekenis? — Neen mijnheer BACKER zoo als wij boven zeiden *instellingen* worden door *wetten*, *besluiten* en *reglementen* geregeld, welke laatste verschillende *vormen* kunnen hebben. — Maar nimmer is de *vorm* één met het *wezen*. Die den *vorm* voor de zaak zelve neemt, vergaapt zich aan den schijn. De *vorm* eener wet waarbij eene instelling wordt geregeld, kan ja eenen aangenamen of onaangenamen indruk maken, of indien de vorm onwettig is, de nietigheid van de wet ten gevolge hebben.

Welke ik mogelijk acht, wat acht de spreker mogelijk, de *vormen* of *de gevolgen?* — *Maar welke gevolgen?* dat is uit het voorgaande niet op te maken. Ook moet de doode letter der grondwet niet slechts door de medewerking onzer landgenooten bezield worden, maar wel, *in de eerste plaats*, door eene milde toepassing dier wet van de zijde der regering en door verstandige wetten, die de uitvoering van verschillende punten zullen regelen.

»Ik reken daarop met vertrouwen en hoop dat de »belangstelling in ons maatschappelijk *gezin* den »laatsten *twijfel* daaromtrent spoedig moge doen »ophouden."

Twijfel waaromtrent? Twijfelt de heer BACKER nu weder? vroeger zeide hij dat bij hem de *overtuiging* bestond dat alle de concept-wetten op den duur het welzijn van het vaderland zullen bevorderen. — *Overtuiging* en *twijfel* te zamen? Hoe gaat dat? Maar waar rekent de spreker op? dat is duister.

»Wij zullen te regt den *kring der staatkundige* »*regten* uitbreiden."

Nu zijn het bij de spreker weêr *regten*, wat vroeger *wetten*, *instellingen* en *vormen* waren. — Maar *kring van regten* wat is dat? Meent de heer BACKER de natie in het ootje te kunnen nemen?

»Het voegt ons niet bij den veelzijdigen aandrang »daartoe, onzen medeburgers toe te voegen: »Een »»deel uwer is onverschillig, daarom kennen wij aan »»het andere de regten niet toe, welke het met regt »»verlangt.""

Neen zeker voegt dit ook niet, al bestond er ook *geen aandrang*. Maar wie doet dit?

»Neen E. M. HH. laat ons doen wat wij kunnen, »wat wij mijns inziens behooren te doen."

Bravo! heer BACKER! Dat is mannentaal. Maar waar slaat het op?

»De volkomen goede werking reeds van den aan»vang af ligt in onze wenschen, doch buiten onze »magt, en het is van dit *standpunt* dat wij »onzen landgenooten, hen op hunne pligten wijzende »en met eerbiedig opzien tot den Almagtige moe»ten toeroepen: »*Aide toi et le ciel t'aidera*.""

Van welk *standpunt?* van het standpunt van *magteloosheid?* onbegrijpelijk. — Maar jonkheer BACKER nu wordt gij ten slotte een *Jacobijn*. Nu is bij u de koorts waarvan wij boven spraken in zijn hevigste periode. — Dat gezegde »*Aide toi et le ciel t'aidera*," (hier al vrij zonderling aangehaald,) is in het politieke zeer gevaarlijk in hare toepassing, en leidt tot *barricades*, *oproer* en *omwenteling*. Aan de menigte, ten opzigte van hare staatkundige eischen toe te roepen: »*Aide toi et le ciel t'aidera*," »*gaat je gang maar, jongens, de hemel zal je hel»pen*," is een leer waarvoor elk bedaard en welgezind burger terug moet deinzen. Doch hij meent het zoo kwaad niet, maar het is zoo aardig met eene *geestigheid* zijne rede te eindigen en het verlangen hierna heeft u eene *dwaasheid* doen zeggen.

Wij zijn dan ten einde. — Maar nu vragen wij ons, welke zijn dan nu wel de *staatkundige instellingen*, waarover de heer BACKER in den aanvang beloofde te zullen spreken? In gemoede wij weten het niet. — *Godsdienst* en *onderwijs* zal hij toch wel niet tot *bloote staatkundige instellingen* willen verlagen? En geene andere onderwerpen zijn anders bepaaldelijk door hem genoemd, of het moest het *kiesstelsel* zijn, hetwelk hij ter loops vermeldt.

Kortom de rede van den heer BACKER heeft op ons den indruk gemaakt, alsof hij gedrongen om te spreken, links en regts eenige woorden en klanken, die hem voorkwamen eene vrijzinnige bedoeling te hebben, heeft zamengeraapt en alzoo opgedischt, zonder zelfs de kracht dier woorden en klanken te beseffen, daar hij, als nog niet verlost van de zucht naar behoud, niet vrijzinnig genoeg is, om de waarde der echte liberale denkbeelden en beginselen te gevoelen. — Zijne rede moge tot *proeve* van parlementaire welsprekendheid kunnen strekken, zeker niet als *model*.

F.

Te Arnhem bij G. J. THIEME, Boekdrukker.